

Het gebruik van de hybride klas

Inleiding

Op veel locaties van Fontys verschenen de laatste tijd hybride lokalen. Dit zijn lokalen die mogelijk maken dat lerenden fysiek in dat lokaal kunnen deelnemen aan de leeractiviteiten en dat andere lerenden tegelijkertijd online kunnen deelnemen. Hiermee kun je het onderwijs *flexibeler* en *toegankelijker* maken en onderwijs organiseren als de fysieke capaciteit van lokalen beperkt is.

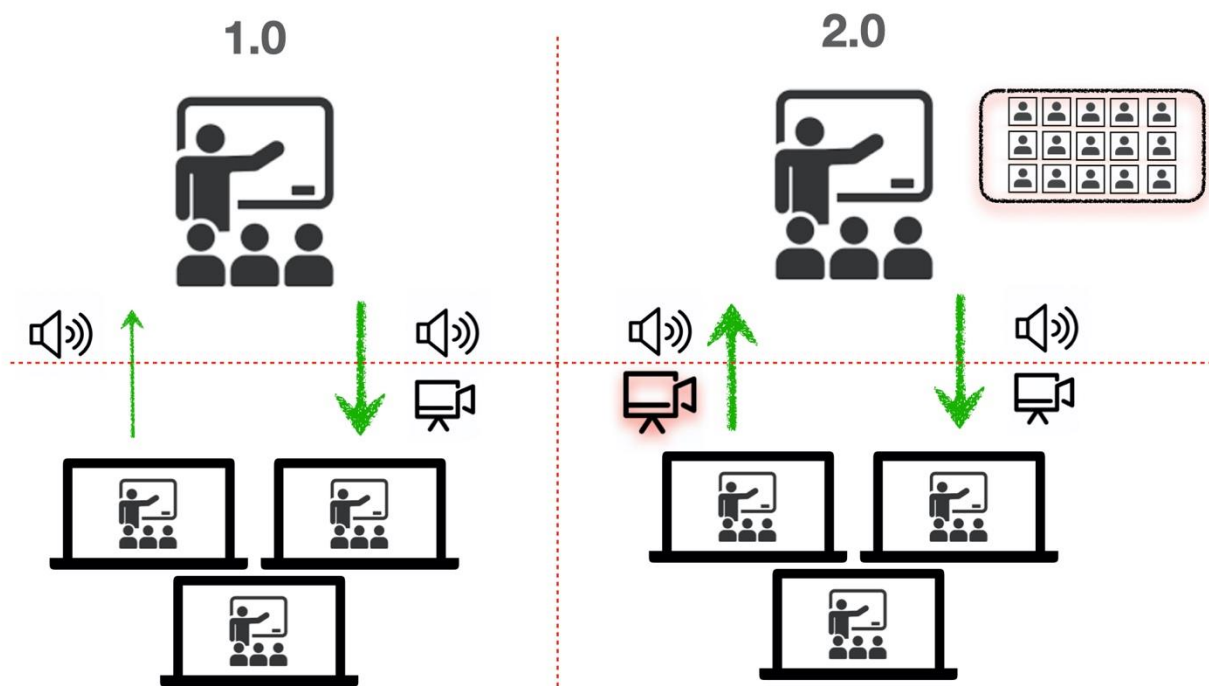
Er komt best wat kijken bij het effectief gebruiken van deze lokalen, zeker als je de lerenden zowel on campus als online actief wilt laten leren. Er zijn technische, didactische en logistieke uitdagingen. Dit document is bedoeld om je te helpen hier meer grip op te krijgen.

Fontys Hybride Klassen

Fontys kent twee typen hybride klassen.

Fontys hybride klas 1.0 is een klaslokaal waarin een camera gericht is op de docent/ het bord / de presentatie. Lerenden kunnen live online meekijken en kunnen zich goed hoorbaar maken in de fysieke ruimte met behulp van hun microfoon. Online lerenden zijn echter niet zichtbaar in de fysieke ruimte.

Fontys hybride klas 2.0 is een klaslokaal waarin een camera en een (extra) scherm aanwezig zijn waarmee interactie tussen online deelnemers en fysiek aanwezige deelnemers in beeld en geluid mogelijk zijn.

Afbeelding 1: Hardware in de Hybride Klas 2.0

Waarom hybride?

Bij de eerste versoepelingen rond de coronacrisis was hybride een oplossing voor de restricties met betrekking tot het maximaal aantal personen in een ruimte. Afwisselend konden lerenden fysiek deelnemen of online of in een andere ruimte.

Er zijn echter meer goede redenen om gebruik te maken van hybride mogelijkheden.

- Toegankelijkheid: door het beperken van reistijd maar ook het gebruik van ICT hulpmiddelen voor mensen met een ondersteuningsbehoefte zijn leeractiviteiten voor meer lerenden toegankelijk.
- Faciliteren van internationale lerenden en experts: zoals hiervoor maar dan specifiek ten behoeve van het faciliteren van internationale leergroepen en het betrekken van externe experts.
- Ondersteunen van de hybride leeromgeving: laagdrempelig voorzien in mogelijkheden van werkplekleren en het maken van de verbinding lerende – opleiding – werkveld.
- Flexibiliteit: lerenden kunnen keuzes maken die op dat moment het best bij hen passen.

Werken met een hybride klas, een uitdaging?

Inderdaad vinden veel docenten werken met een hybride klas een uitdaging.

Dat begint natuurlijk bij de techniek. Werkt alles zoals je wilt dat het werkt, en als het niet werkt ..? Dat valt natuurlijk te leren. Neem zeker met een paar collega's de tijd om de techniek te verkennen en uit te proberen voordat je met lerenden aan de slag gaat. Hiervoor is [instructiemateriaal van dienst IT](#) beschikbaar.

Naar info Dienst IT

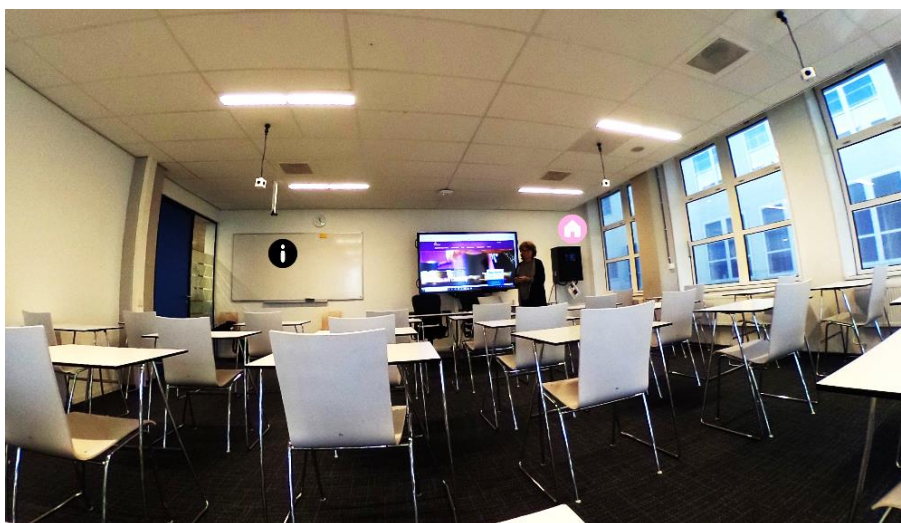
Minstens zo belangrijk zijn het ervaren gebrek aan overzicht en het verschil in dynamiek met de fysiek aanwezige deelnemers en met de deelnemers online. Deelnemers online ervaren bovendien vaak weinig betrokkenheid bij het leerproces.

Verder speelt een rol dat docenten onzeker zijn of ze daadwerkelijk het juiste lokaal krijgen toegewezen om de hybride voorbereidingen ook in de praktijk te brengen.

Praktische Tips

Als je ervoor kiest te werken met een hybride klas, dan zijn er een aantal zaken om rekening mee te houden.

- Maak altijd een MS Teams Meeting voor alle deelnemers aan.
- Overweeg een korte check-in te doen met alle deelnemers aan het begin van de sessie.
- Overweeg aan het eind een korte terugblik op de sessie te doen met alle deelnemers.
- Zorg dat alle relevante materialen voor alle deelnemers online beschikbaar zijn.
- Gebruik middelen om alle deelnemers aan de hybride sessie te betrekken bij het leerproces. Gebruik bijvoorbeeld [mentimeter](#) voor **alle** deelnemers om tussentijds meningen of inzichten te peilen. Of gebruik [mural](#) met **alle** deelnemers om te brainstormen over een kwestie.
- Zorg bij plenaire sessies, bijvoorbeeld bij een toelichting op een onderwerp door een docent, dat een of meer fysiek aanwezige deelnemers ook deelnemen in de online-sessie (MS Teams Meeting). Ze hebben dan de taak de chat te monitoren en de verbinding met de fysieke sessie te verzorgen, zoals het signaleren van gestelde vragen of gegeven antwoorden.
- Als er in groepen wordt gewerkt, maak dan groepen van fysieke deelnemers en separaat groepen van online deelnemers. Gebruik de online omgeving om resultaten van **alle** deelnemers met elkaar te delen.
- Als je actief in groepen wilt werken, vraag je dan af of het nuttig is de opstelling van de ruimte aan te passen. Veel hybride klassen zijn traditioneel ingericht op 'zenden'.
- Wil je structureel gebruikmaken van de hybride klas en je voorbereidingen daarop inrichten; maak dan tijdig goede afspraken met je team en roosterplanner om er zeker van te zijn ook de betreffende ruimte beschikbaar te hebben.
- Wil je je verder verdiepen en bekwamen in het gebruik van de hybride klas, maak dan gebruik van de aanbevolen bronnen onderaan dit document.

Afbeelding 2: Klik op afbeelding om 360 graden rond te kijken in de hybride klas 2.0

Activerende werkvormen in een hybride klas: enkele voorbeelden.

Veel werkvormen die in de on campus of online situatie worden gebruikt kunnen ook in een hybride klas worden gebruikt.

Communicatiemogelijkheden, overzicht, spanningsboog, zijn anders en daarmee zal ook de werkvorm soms niet letterlijk overgenomen kunnen worden. Zaken die in een on campus of online situatie relatief gemakkelijk zijn zoals het meteen bijsturen van een proces, het werken met regels en opmerken of deelnemers zich eraan houden, kunnen in een hybride klas een uitdaging zijn.

Als je uitgangspunt steeds is dat de *essentie van de werkvorm* een plek moet krijgen in de hybride onderwijsleersituatie dan lukt dat vaak prima als je wat aanpassingen doet.

Met kleinere groepen, afwisselen tussen plenair en individueel en/of subgroepen, gebruik van educatieve software voor alle deelnemers kom je vaak al een heel eind.

Zoek verder digitale alternatieven. Een flipover kan in een hybride situatie vervangen worden door een online whiteboard, een online gedeeld document vervangt pen en papier bij een groepsopdracht, een video van het product dat de lerende heeft gemaakt in plaats van het product tonen waar iedereen omheen staat, etc. Op die manier is iedereen – on campus of online – betrokken bij de onderwijsleersituatie.

Op basis van deze uitgangspunten volgen hier vier voorbeelden van activerende werkvormen voor de hybride klas.

De 4 voorbeelden zijn ontleend aan '[40 Activerende Online Leeractiviteiten](#)', eerder gepubliceerd door het Scrumteam Fontys Blended Learning. Gebruik dat document voor nadere toelichting.

Probeer deze uitgangspunten ook uit op de overige 36 activerende werkvormen in dat document of op iedere andere leeractiviteit die je graag hanteert.

Voorbeeld 1

Directe Instructie Fase 1: Introductie

Leeractiviteit: Wat wil je leren?

Bij de start wordt het onderwerp van de bijeenkomst gepresenteerd. De docent vraagt aan de lerenden om op te schrijven wat zij over dit onderwerp willen leren. Geef de lerenden twee minuten de tijd om hun leervraag voor zichzelf op te schrijven. Vervolgens kunnen de leervragen geïnterviewd worden in een geprepareerde Mural of Mentimeter.

Belangrijk hierbij is dat de lerenden inzicht krijgen in elkaars leervragen. De leervragen kunnen ook nog verder geëxploreerd worden in subgroepen. Uiteraard zorg je er samen voor dat de leervragen de komende tijd worden geadresseerd.

Bespreek de resultaten plenair en geef deelnemers in de fysieke situatie de taak de online inbreng te signaleren en adresseren.

Voorbeeld 2

Directe instructie Fase 2: Instructie / Verwerven

Leeractiviteit: Twee minuten schrijven

Sluit de introductie van nieuwe stof (na het verzorgen van een presentatie, lezen van een tekst, bekijken van een video, etc.) af met de opdracht om in twee minuten alles op te schrijven wat de lerenden belangrijk lijkt (en waarom). Plaats de resultaten in de chat van de MS Teams Meeting die voor iedereen is aangemaakt of in een Mural. Laat de resultaten kort de revue passeren of start een discussie plenair of in subgroepen. Met een Mural kun je de resultaten ook groeperen en categoriseren.

Voorbeeld 3

Directe instructie Fase 3: Verwerken

Leeractiviteit: Buzz-groep

De docent legt de lerenden een vraag of opdracht voor en zij moeten in twee- of drietallen in korte tijd tot antwoorden of oplossingen komen. Het kan een uitdagende stelling zijn, een meerkeuzevraag, een berekening die moet worden gemaakt of een kleine casus met vragen als: Wat is hier aan de hand? Wat zou jij nu doen? Wat is een mogelijke oorzaak?

Lerenden krijgen eerst een paar minuten om het probleem individueel te overdenken, daarna bespreken ze het in de subgroep: online in een breakout-room en fysiek kleine groepjes om tot slot een plenaire discussie met gebruik van video en chat te houden. Hier worden antwoorden of oplossingen die lerenden gegenereerd hebben gewogen en ten slotte geeft de docent een korte, evaluerende nabespreking.

Enkele fysiek aanwezigen hebben tevens de taak het proces online te monitoren en terug te koppelen.

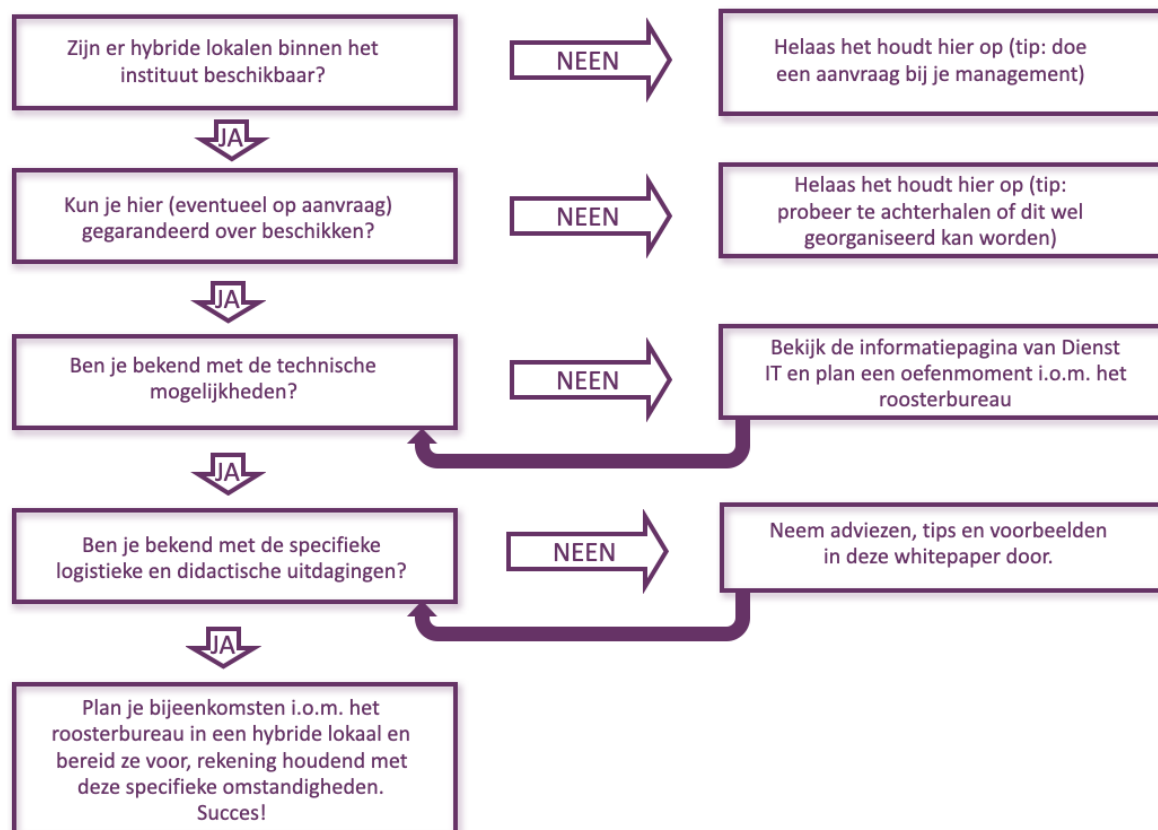
Voorbeeld 4

Directe instructie Fase 4: Afsluiten

Leeractiviteit: Samenvatting superkort

De lerenden krijgen de opdracht om het geleerde uit de bijeenkomst samen te vatten in twee zinnen. Deze zetten ze allemaal in de chat. Medeleerenden lezen elkaars bijdragen en mogen als ze willen reageren

De Hybride Klas in jouw situatie

Hybride - blended

- Hybride klas: Ruimte met hardware die mogelijk maakt dat lerenden fysiek in dat lokaal kunnen deelnemen aan de leeractiviteiten en dat andere lerenden synchroon online kunnen deelnemen.
- Hybride leeromgeving: een leeromgeving waarin bewust wordt gewerkt in de verbinding tussen lerende – werkveld – opleiding – lerende
- Blended Learning: een onderwijsvorm die bestaat uit een mix van online en face-to-face leeractiviteiten. Daarbij is het belangrijk dat de on- en offline activiteiten een relatie hebben en elkaar wederzijds versterken
(definitie gehanteerd door Scrumteam Fontys Blended Learning)

Aanbevolen bronnen

- [Hybride leslokaal laat student de keuze thuis te blijven](#)
- [Praktijkvoorbeelden Multilocatieleren](#)
- [A systematic literature review on synchronous hybrid learning: gaps identified](#)
- [Active Learning in Hybrid and Physically Distanced Classrooms](#)
- [Do's and don'ts voor docenten bij synchroon hybride onderwijs](#)
- [40 Activerende Online Werkvormen](#)
- [Informatiepagina Dienst IT 'Hybrid Classroom 2.0'](#)

Auteur

Fontys Blended 2021

scrumteamblededlearning@fontys.nl

Copyright

De Creative Commons Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal is van toepassing op dit werk.

Ga naar <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> om deze licentie te bekijken.

